

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

**Zjištění sociálního klimatu v konkrétní škole
a možnosti jeho pedagogického ovlivňování**

Bakalářská práce

Autor: **Nad'a Fidrhelová**

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

.....

.....

vypracoval/a samostatně a použil/a jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědom/a, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědom/a, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědom/a že, na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....

(podpis autora)

V ..... dne .....

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Jiřímu Votavovi, Ph.D. za odborné vedení a podnětné připomínky k mojí práci. Dále děkuji Mgr. Stanislavě Prouzové, ředitelce školy ZŠ Borovičky za umožnění sběru dat od pedagogů a žáků a ochotnou spolupráci. Také bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za podporu a pomoc při psaní této práce.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zmapování školního klimatu v konkrétní škole. V bakalářské práci jsou zmiňovány některé teoretické koncepty školního klimatu od našich i zahraničních odborníků. Je zde také kladen důraz na osobnost učitele, jeho vztahy se žáky, kolegy, s vedením školy a dále na jeho stěžejní roli při formování osobnosti žáka. Školní klima je chápáno v širším kontextu, na kterém se podílejí i rodiče žáka. Pro zjištění školního klimatu byl vytvořen dotazník pro učitele i dotazník pro žáka, který jim byl předložen. Učitelé i žáci ho vyplňovali anonymně, žáci za přítomnosti a pomoci autorky bakalářské práce. Analýzou dotazníků bylo zjištěno, že učitelé školní klima celkově nehodnotí pozitivně, zatímco žáci klima školy většinou pozitivně hodnotí.

Jako opatření ke zlepšení školního klimatu navrhuje autorka Projekt pro školu a to Den třídy, Den školy a supervizi pro učitele. V projektu navrhuje celoroční aktivitu školy (pozorování určitých přírodních objektů ve škole blízce Oboře Hvězda), na které se bude podílet každá třída (potažmo každý žák) a většina učitelů. Půjde o práci týmů jednotlivých tříd i samotných týmů jedné třídy. Výsledky svých pozorování pak budou žáci prezentovat před celou školou na Dnu školy.

Klíčová slova: školní klima, komunikace, žáci, rodiče, pedagogové

Abstract

The main objective of my bachelor thesis is to provide view to the school climate at one particular elementary school. The bachelor thesis deals with some theoretical concepts of school climate from a various Czech and foreign professional authors. There is a special emphasis to the personality of the teacher, his approach to the pupils, colleagues, school management, and his main personality forming role for each pupil.

The school climate is understood in wide context also with the connection to parents. For the assessment of the school climate were assembled a special separate questionnaires for pupils and for the teachers. The questionnaires were filled in anonymously, the pupils part with the help of the author of bachelor thesis.

The thorough analysis of the questionnaires revealed, that the school climate is not evaluated generally positively by the teachers, but the pupils view the school climate mostly positively.

The author of the bachelor thesis proposes as an improvement of school climate Project for school: Day of Class, Day of School and supervision for the teachers. The Project consists of all year school activities (observation of natural objects at school neighborhood Hvězda Park) with participation of all classes-all pupils and most of the teachers. The Project will include team work of all classes and smaller teams from each class. The results will be presented at wider school audience at the Day of School.

Key words: school climate, communication, pupil, parents, educators.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přístupy ke zkoumání klimatu školy – podle Mareše (2013)..... 14

Tabulka č. 2: Možné typy psychosociálního klimatu školy – podle Mareše (2013) 15

Příloha č.1:

Tabulka č. 3: Učitelé hodnotí žáky

Tabulka č. 4: Učitelé hodnotí sami sebe (své kolegy)

Tabulka č. 5: Učitelé hodnotí vedení školy

Tabulka č. 6: Učitelé hodnotí materiální a prostorové vybavení školy

Tabulka č. 7: Učitelé hodnotí spolupráci s rodiči

Příloha č.2:

Tabulka č. 8: Jak hodnotí žáci sami sebe

Tabulka č. 9: Žáci hodnotí své učitele

Tabulka č. 10: Jak hodnotí žáci své rodiče vzhledem ke škole

Tabulka č. 11: Jak hodnotí žáci vedení školy

Tabulka č. 12: Jak žáci hodnotí materiální a prostorové vybavení školy

Seznam použitých zkratk

ADD - Attention Deficit Disorder – porucha pozornosti

ADHD - Attention Deficit Hyperactivity Disorder – hyperkinetická porucha

NÚOV – Národní Ústav Odborného vzdělávání

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

SPU – Specifická porucha učení

TIMSS 2007 – Trends in International Mathematics and Science Study – projekt
Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání (International
Association for the Evaluation of Educational Achievement – IEA)

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl a metodika práce	11
3 Přehled řešené problematiky	12
3.1 Definice školního klimatu	12
3.2 Školní klima jako kvalita prostředí	13
3.3 Vztahy mezi účastníky školního klimatu	13
3.4 Úrovně zkoumání klimatu školy	13
3.5 Index školního klimatu	16
3.6 Osobnost učitele	17
3.7 Škola jako bezpečné prostředí	18
4.1. Základní škola Borovičky	20
4.2 Spolupráce, dlouhodobé projekty	21
4.3 Školní poradenské pracoviště	21
4.4 Priority školy	22
4.5 Zjištění České školní inspekce	22
5 Vlastní šetření – dotazníky školního klimatu	23
5.2. Dotazníky pro žáky	23
5.3. Dotazníky pro učitele	23
5.5. Sběr dat – dotazníky pro žáky	25
6 Výsledky dotazníkového šetření	26
7. Projekt na ovlivnění a zlepšení klimatu školy – Den třídy a Den školy	29
7.1. Úvod	29
7.2. Průběh projektu	30
7.3. Struktura projektu Den třídy a Den školy	31

7.4. Očekávané výsledky programu	31
7.5. Organizace programu	32
7.6. Návrh evaluace	33
8 Seznam použitých zdrojů	34
9 Přílohy	35
Příloha č. 1: Vyhodnocení dotazníku pro učitele	36
Příloha č. 2: Vyhodnocení dotazníku pro žáky	38
Příloha č. 3: Dotazník školního klimatu – učitelé	40
Příloha č. 4: Dotazník školního klimatu – žáci	47

1 Úvod

Mezi aktuálními tématy z oblasti pedagogiky je nyní věnována zvýšená pozornost klimatu školy. Podstatným spoluvůrcem klimatu je i učitel. Ten svým jednáním, znalostmi i svou osobností ovlivňuje žáky a studenty v důležitém procesu socializace. Pedagogové svým každodenním působením ovlivňují mladou generaci a tím potažmo i budoucí společnost. Školní klima je širokým kontextem, ve kterém neustále probíhá proces interakce mezi učitelem a žákem a který integruje i vlivy okolí, společnosti. Společnost nyní prochází mnoha změnami, mění se hodnotové systémy, postoje k základním morálním hodnotám. Co zůstává? Konkrétní vztahy s konkrétními lidmi v konkrétních situacích. To platí i pro vztah učitele a žáka. Který učitel však může efektivně ovlivňovat školní klima? Hlavně ten, který si je vědom svých lidských kvalit, který se neobává vstupovat do autentického kontaktu se žáky, kolegy i rodiči. Žáci stráví ve škole důležitou část svého života, proto je tak důležitá osobnost a autorita učitele, který bude zase formovat osobnost žáka. Současný učitel už není jen ten, který předává vědomosti. Je i tím, kdo vstupuje do vztahu, řeší problémy žáků, řeší i to, jak se chovat ve třídě. Musí čelit i možné šikaně mezi žáky, měl by poznat zákonitosti vývoje třídního kolektivu.

Cílem této práce je zmapování školního klimatu na ZŠ Borovičky. Rozhodla jsem se této problematice věnovat proto, že jsem měla možnost se s tímto tématem poměrně detailně obeznámit. Mám mnoho zkušeností, jak z dob své vlastní školní docházky, tak i díky svému působení asistentky pedagoga. Jako asistentka pedagoga jsem mohla nejlépe vidět důsledky jednotlivých pedagogových intervencí, i následky chování a rozhodnutí, které měly jednoznačně negativní dopad na kolektiv třídy či na žáky jako jednotlivce. Díky zvolenému tématu bakalářské práce mám možnost vidět klima školy ještě z jiného pohledu. Po prostudování odborné literatury se ještě více utvrzuji v názoru, že klima ve škole má skutečně zásadní dopady na životy žáků, respektive celé společnosti. Domnívám se, že je důležité sociální klima identifikovat, naučit se s ním pracovat a příznivě ho ovlivňovat. Díky tomu zpříjemnit práci pedagogům a vedení školy, ale hlavně usnadnit žákům a studentům proces vzdělávání.

2 Cíl a metodika práce

Cílem bakalářské práce bylo zjištění konkrétního sociálního klimatu na dané škole. Z vlastního dřívějšího pozorování klimatu školy při své práci asistentky jsem vyvodila, že klima na škole bylo spíše příznivé. Tento svůj předpoklad jsem si chtěla ověřit v dotazníkovém šetření: *Školní klima na ZŠ Borovičky je příznivé.*

K ověření tohoto předpokladu šlo volit mezi řízeným rozhovorem s učiteli nebo dotazníkové šetření. Vzhledem k časové náročnosti řízených rozhovorů (pedagogové jsou časově značně vytíženi), se jako nejvhodnější jevílo šetření dotazníky.

Inspirací byly ukázky dotazníků z knih, které jsou uvedeny ve zdrojích (Třídní klima a školní klima – Robert Čapek, dále Klima školy – Soubory dotazníků pro učitele, žáky a rodiče od Heleny Grecmanové a kol.). Položky v dotazníku jsou zaměřeny zejména na to, jaké jsou ve škole vztahy. Otázek v dotazníku je 25 (pro učitele i pro žáky) a jsou rozděleny po pěti oblastech, (žáci, učitelé, vedení, rodiče a prostorové a materiální zajištění školy), které zjišťují např. vztahy a komunikaci mezi účastníky (žáci a učitelé), úroveň týmové práce mezi účastníky, řízení sebe sama (u učitelů), řešení konfliktů, hodnocení a kritika (u vedení školy) úroveň spolupráce se školou (u rodičů), spokojenost nebo výhrady ohledně vybavení a okolí školy (prostorové a materiální zajištění školy). Po domluvě s ředitelkou školy byla provedena šetření se žáky (v hodinách). Učitelé měli na vyplnění dotazníků týden.

3 Přehled řešené problematiky

Původ slova klima je metaforou z meteorologie a klimatologie. Klima lze popsat jako vlastnosti vnitřního prostředí školy.

3.1 Definice školního klimatu

Pravděpodobně neplodnějším autorem v této oblasti je profesor Mareš, který definuje školní klima jako: *„Psychosociální klima školy lze definovat jako ustálené postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reagování všech aktérů školy na to, co se ve škole odehrálo, právě odehrává nebo má v budoucnu odehrát. Důraz je zde kladen na subjektivní prožívání, na zahrnutí všech jedinců, kteří se školou přicházejí do styku, a na procesualnost.“* (Mareš, 2013).

Podle Čapka je definice školního klimatu: *„Klima školy je souhrn subjektivních hodnocení a sebehodnocení účastníků vzdělávání v dané škole, které se týká všech aspektů vzdělávání. Patří do něho jejich vzájemná komunikace a sociální vztahy, stejně tak jejich vnímání prostředí, prožitky a emoce a další sociální a psychické procesy, které děje v této škole vyvolávají.“* (Čapek, 2010). Účastníky má autor na mysli především žáky či studenty a pedagogický sbor, jako hlavní tvůrce a konzumenty klimatu. Autor poukazuje na to, jak se žáci ve škole cítí a jak rádi do školy chodí.

Zahraniční autor Freiberg uvádí že, školní klima je srdcem a duší každé školy. Je podstatou, esencí školy, která vede děti, učitele a pomocný personál k lásce ke škole. Školní klima je jako vzduch, který dýcháme. Školním klimatem se začneme zabývat až tehdy, kdy dojde k jeho zhoršení. Klima se v čase proměňuje, není stabilní. Přeměňuje se v závislosti na příchodu a odchodu žáků a učitelů. Záleží také na tom, zda se klima udržuje. Účinnost školního vzdělávání není v čase stabilní. Školy s vynikajícími výsledky v jednom roce, nemusí mít takové výsledky i v letech následujících. Úspěšnost škol se může lišit také ve výsledcích jednotlivých předmětů. (Freiberg, 1999). Ve Freibergově publikaci mě velmi zaujala jeho poznámka ohledně vlivu hluku na školní klima. Freiberg uvádí příklad velmi hlučné jídelny, která svým uspořádáním produkovala vysokou hladinu hluku a tento byl dále zvyšován žáky a učiteli. Vzniklý hluk vedl ke zvýšené agresivitě žáků, k jejich potyčkám,

překřikování mezi vzdálenými stoly a celkově nepříznivé atmosféře v jídelně. Po změně uspořádání provozních prostor jídelny problémy ustaly a tato se stala příjemným společným místem pro žáky a učitele.

3.2 Školní klima jako kvalita prostředí

Podle odborné literatury je školní klima tvořeno ekologickým, sociálním a společenským prostředím a kulturou školy. Tyto čtyři složky jsou:

- Ekologické prostředí školy – materiální, fyzické a estetické kvality. Jedná se o interiér (vybavení a uzpůsobení budovy lokálními podmínkami) i exteriér školy (školní hřiště, zahrada, okolí budovy atd.)
- Sociální prostředí školy – metody komunikace a spolupráce, vztahy a chování mezi všemi zúčastněnými skupinami (žáci, učitelé, rodiče, nepedagogičtí pracovníci školy atd.)
- Společenské prostředí školy – kvalita a kompetence veškerých zainteresovaných osob (žáci, učitelé, rodiče, nepedagogičtí pracovníci atd.), zvláště vedení školy.
- Kultura školy – hodnoty, názory, přístupy učitelů k práci.

3.3 Vztahy mezi účastníky školního klimatu

Podle Zelinkové (2001) se při diagnostice života ve škole sledují především vztahy. Nejčastěji mezi:

- učiteli a vedením školy
- učiteli navzájem
- učiteli a dalším vzděláním učitelů (jak jsou ochotni se podvolit změnám)
- učiteli a žáky s problémy a žáky se specifickými potřebami.

3.4 Úrovně zkoumání klimatu školy

Podle Mareše (2013) můžeme uvažovat o třech základních úrovních zkoumání klimatu školy, jimiž jsou: mikroúroveň, meziúroveň a makroúroveň.

- Mikroúroveň – jedna konkrétní škola
- Meziúroveň – může být definována teritoriálně (např. krajem) nebo spíše typem školy (např. soubor středních odborných škol). Může být definována i jinými kritérii, např. realizovaným výchovně vzdělávacím programem, typem zřizovatele, složením žáků, kteří do školy docházejí apod.
- Makroúroveň – situace v celém státě, obecněji o klimatu škol stejného typu.

Tabulka č. 1: Přístupy ke zkoumání klimatu školy – podle Mareše (2013)

Označení přístupu	Teoretický pohled na školu
metaforický	škola jako osobnost
školní efektivita	škola jako socializační instituce produkující žáky určitých kvalit
ekonomický	škola jako výrobní podnik, který musí být rentabilní a konkurenceschopný
organizačně-psychologický (pohled psychologie práce a organizace)	škola jako fungující organizace
sociologický	škola jako kulturní systém sociálních vztahů
sociálně-ekologický	škola jako ucelený ekologický systém fungující v určitém prostředí
sociálně-psychologický	škola jako sociální instituce vytvářející svébytné sociálně-psychologické a pedagogicko-psychologické procesy

Tabulka č. 2: Možné typy psychosociálního klimatu školy – podle Mareše (2013)

Kritéria	Typy klimatu školy
Podle míry konzistentnosti	klima konzistentní (nejsou výraznější rozdíly mezi lidmi v názorech na klima jejich školy); klima nekonzistentní (existují výrazné rozdíly v názorech lidí na klima jejich školy)
Podle míry otevřenosti	klima otevřené (lidé se znají, scházejí se, přátelí se); klima uzavřené (lidé se dělí na skupinky, chybí ochota se stýkávat, spolupracovat, blíže se poznat)
Podle aktérů	klima navozované žáky; navozované učiteli; navozované vedoucími pracovníky školy; navozované nepedagogickými pracovníky školy
Podle preferovaného zaměření školy	klima orientované na výkony a soutěžení; klima orientované na rozvoj sociálních vztahů; klima orientované na rozvoj osobnosti, na mravní rozvoj
Podle zdravotních dopadů	klima zdravé, klima nezdravé
Podle časového hlediska	klima minulé (retrospektivně hodnocené); klima přítomné, momentální; klima budoucí (prospektivní)
Podle preferovanosti, žádoucnosti	klima aktuálně existující; klima, které by si lidé přáli (tj. preferované, z jejich pohledu žádoucí)
Podle dynamiky	klima jako proces; klima jako výsledný stav
Podle specifčnosti	klima generické (společné pro většinu škol) a klima specifické (pro určitou školu či typ školy)
Podle komunity, v níž	klima školy velkoměstské; školy městské; školy vesnické

škola funguje	
Podle vzdělávacího programu, který škola provozuje	klima tradiční školy; klima alternativní školy
Podle vztahu školy ke změně	klima příznivé pokusům o změnu školy, klima neutrální vůči změnám; klima nepříznivé pokusům o změnu školy
Podle geneze školy	klima školy, které funguje samostatně již dlouho; klima nově vzniklé školy; klima školy, která vznikla administrativním sloučením původně samostatných škol
Podle vztahu školy k participaci rodičů	klima příznivé k participaci rodičů na chodu školy; klima neutrální, klima nepříznivé pro participaci rodičů na chodu školy

3.5 Index školního klimatu

Čapek uvádí tzv. index školního klimatu, byl vytvořen v rámci výsledků měření TIMSS 2007 a je tvořen osmi aspekty:

- pracovní uspokojení učitelů
- pochopení učitelů pro kurikulární záměry školy
- úspěšnost učitelů při realizaci školního kurikula
- nároky učitelů na výsledky žáků
- pomoc rodičů žákům s učením, aby dosahovali dobrých výsledků
- zapojení rodičů do činnosti školy
- kladný vztah žáků k majetku školy
- snaha žáků ve škole prospívat

Tyto aspekty byly zjišťovány z výpovědí učitelů 4. ročníků ZŠ. Výsledky českých škol byly v mezinárodním srovnání úplně nejhorší. Pouze 1 % českých žáků se nachází na školách s vysokou hodnotou uvedeného indexu (mezinárodní průměr je 22 %). (Čapek, 2010)

3.6 Osobnost učitele

Každý má jistě alespoň jeden silný zážitek z dětství, který se mu se stal ve škole nebo školním prostředí. Může se jednat například o vzpomínku na učitele, který se choval k němu i ostatním dětem s respektem a předal jim pozitivní a odpovědný vhled na život. Jak na žáky učitel působil? Pravděpodobně se jednalo o směsici inteligence, respektu, smyslu pro spravedlnost a humoru. Bohužel se může jednat i o negativní zážitek, vrytý tehdy do tvárné a citlivé duše dítěte. O pocit nespravedlnosti, kdy byl žák potrestán neprávem nebo když mu bylo ukřivděno.

Co by si měl učitel především uvědomit ve výukovém procesu, do kterého dennodenně vstupuje? S čím vstupuje do klimatu třídy, potažmo školy?

Měl by si uvědomit svoje kvality, dispozice a potenciál, ale i svoje limity. Co přináším jako učitel do své profese? Znáám své kvality, či aspekty osobnosti? Který aspekt osobnosti potlačuji? Jaký by to mohlo mít vliv na výuku?

Měl by si uvědomit, že třída je místo, kde se uplatňuje moc. Učitel má institucionální moc a může ji použít k tomu, aby si vynutil poslušnost pomocí odměn a trestů.

Pokud učitel zažil sám v dětství mocenský přístup, bude se tímto způsobem chovat i on, vůči svým žákům. Mocenský přístup dospělého neumožňuje žákům naučit se samostatnosti (např. když učitel odejde ze třídy, žáci začnou dělat to, co sami chtějí, protože se neumí sami ukáznit a jsou svým způsobem na učiteli závislí).

Měl by si uvědomit, že třída se podobá organizmu a prochází fázemi vývoje, jako každá skupina.

Třída je skupina jedinců, kteří jsou ve vzájemném vztahu, ovlivňují se tedy. Každá skupina, tedy i třída je naprosto jedinečná a má určité vlastnosti – vlastní strukturu (velikost, existence podskupin ve třídě), stupeň soudržnosti, své cíle, vlastní normy a hodnoty. Jedinci se chovají ve skupině jinak, než když jsou sami. Skupina má schopnost ovlivnit jednání jednotlivce i ustanovit určitý, pro danou skupinu typický způsob chování. Žák se tedy může chovat podle norem skupiny, protože si přeje, aby ho ostatní přijali a uznávali. Pozice učitele ve vztahu ke skupině je taková, že skupina je objektivně silnější, učitel je sám, což se nejvíce projevuje

v konfliktních situacích. Učiteli hrozí každou hodinu, že nebude schopen prosazovat své požadavky.

Učitel má teoreticky v rukou některé trumfy:

- pozici dospělého,
- pozici profesionální – učitel je součástí školní instituce,
- znalosti a vědomosti.

Měl by si uvědomit, že ve třídě je prostor pro uplatňování jeho autority. Autorita znamená také schopnost zamezit násilí ve třídě a garantovat dodržování společně stanovených pravidel. Paradoxně tehdy, kdy se učitel chová velmi lidsky (autenticky) a tudíž je mnohem zranitelnější, vystupuje vůči žákům s respektem a sám je proto od nich respektován (Augert, Boucharlat, 2005).

3.7 Škola jako bezpečné prostředí

Ve škole by nemělo být místo na ponižování, zesměšňování, strach a zbytečný dril. Člověk by se neměl bát říci svůj názor, vyjádřit myšlenku, která ho napadá. Už jak říkal prezident T. G. Masaryk: „Nebát se a nekrást!“. Ve škole bychom se neměli učit jen vědomostem, ale také diskuzi, týmové práci, respektu vůči druhému. Umět argumentovat se člověk naučí nejlépe při otevřené debatě, při diskuzi v bezpečném prostředí prostoupeném důvěrou. V dnešním propojeném, globálním světě by měl člověk umět spolupracovat v týmu. Komunikaci s ostatními se člověk musí naučit. Ve škole je pro to hodně příležitostí. Lidé se učí především pozorováním a imitací, a proto by ve škole měli působit na děti učitelé, kteří na sobě neustále pracují a vzdělávají se. Klima školy by mělo dítě motivovat, v příznivém klimatu by mělo docházet k rozvoji osobnosti žáka. Dalo by se říci, že motivace žáka k učení je příznivým školním klimatem podporována. Žáci by měli participovat na věcech a událostech, které se jich týkají. (v určitých školách funguje tzv. školní parlament). Je nezbytné, aby zažili pocit vlastní důležitosti a zodpovědnosti.

Školní klima ukazuje i úroveň prostředí, ve kterém všichni zúčastnění žijí. Rodiče by se měli vždy snažit o participaci na chodu školy. Domnívám se, že by rodiče měli jít příkladem svému dítěti a ukázat mu, že je vždy lepší spolupracovat, chodit na třídní schůzky a akce školy.

Jsem přesvědčená, že nejdůležitějším aspektem, který ovlivňuje školní klima, jsou vztahy. Na žáky velmi působí i vztahy mezi učiteli a vedením. Neformální skupiny mezi pedagogy jsou pro žáky často vodítkem k tomu, co si mohou o učitelích myslet a jaké se pro ně tvoří vzory chování.

Školní klima úzce souvisí se vztahy mezi žáky, mezi žáky a učiteli, mezi učiteli navzájem a mezi učiteli a vedením školy. Dostanou-li se tyto vztahy do větší nerovnováhy, může dojít ke ztrátě motivace ke školní práci nejen u žáků, ale i u učitelů. U učitelů se může rozvinout až syndrom vyhoření.

4.1. Základní škola Borovičky

Vytvořeno dle Školního vzdělávacího programu ZŠ Borovičky.

Prostory školy původně sloužily pro Střední odborné učiliště stavební. Vyučování na škole bylo zahájeno 1. září 1998. Momentálně se v prostoru školy nachází i Dům dětí a mládeže Centrum a detašované pracoviště Domova mládeže se sídlem ředitelství v Praze 6. Škola se nachází na Bílé hoře v blízkosti autobusových zastávek MHD (autobus č. 108 a č. 164) a konečné zastávky tramvaje č. 22. Na adrese U Boroviček 1/648, 163 00 Praha 6 – Řepy. V blízkosti je přírodní památka lesopark Obora Hvězda. Škola má pěknou zahradu. V areálu jsou tři budovy školy (A, B a C). Hlavní budova – stavba A - zde jsou učebny, kabinety učitelů, sborovna, ředitelna, počítačová učebna s přístupem na internet, dvě pracovní speciálních pedagogů a šatny. V budově B je školní knihovna a školní jídelna s kuchyní. Nachází se zde i plynová kotelna, která vytápí celý areál. V budově C jsou dvě odborné učebny - počítačová učebna a cvičná kuchyň žáků. V areálu školy se nachází nové školní hřiště. Škola zabezpečuje základní vzdělání žáků, u nichž je diagnostikována specifická porucha učení (dyslexie, dysgrafie, dyskalkulie apod.), ADD a ADHD.

Výuka probíhá podle vzdělávacího programu SPUN,Cj_ZSUBP600887/2007. Zřizovatelem je Magistrát hlavního města Prahy. Na škole je pouze druhý stupeň, je pro žáky šestých, sedmých, osmých a devátých ročníků. Od roku 2010 je na škole vedena výuka v deseti třídách (dvě třídy šestých a tři třídy sedmých ročníků, osmých a devátých ročníků). Počet žáků ve třídě je omezen horní hranicí čtrnácti žáků. Výuka začíná v 8:30 hodin, kvůli velkému počtu žáků, kteří dojíždí do školy i z jiných částí Prahy, nebo obcí v okolí Prahy. Vyučovací hodina trvá 40 minut. Škola umožňuje pracovat i dle Individuálního vzdělávacího programu a také s pomocí asistenta pedagoga. Maximální počet čtrnácti žáků poskytuje dostatek prostoru pro učitele, mohou se věnovat každému žákovi ve třídě.

Na škole působí ředitelka a zástupkyně ředitele, šestnáct učitelů, tři speciální pedagogové, výchovný poradce, školní etopedka, školní psychologka, školní logopedka, tři asistenti pedagoga, hospodářka školy a vedoucí školní jídelny.

Pro žáky nižších ročníků připravují speciální pedagogové individuální reedukaci a kompenzaci specifických poruch učení. Tato podpora žákům velmi pomáhá, nemusí dojíždět do specializovaných zařízení mimo školu. Nově dochází do školy jedenkrát týdně speciální pedagožka, která provádí u žáků nápravu matematických dovedností. Lze pružně reagovat na aktuální výukové obtíže žáků. Pro žáky je k dispozici také doučování z předmětů: český jazyk, anglický jazyk a matematika. Žáky doučují jednotliví pedagogičtí pracovníci.

Pedagogové školy se vyškolili také ve Feuersteinově metodě zprostředkovaného učení, která vede žáky k tomu, aby došli k řešení sami, aby jim nebyly předkládány hotové informace. Za hlavní je považována podpora logického myšlení.

4.2 Spolupráce, dlouhodobé projekty

Na škole probíhá hned několik dlouhodobých projektů. Pořádají pravidelné návštěvy Léčebny pro dlouhodobě nemocné – Domov svaté rodiny Karla Boromejského. Kromě toho spolupracují s Dětským domovem ve Vrbně pod Pradědem. Oba tyto projekty děti vedou k etickému chování. Dalším projektem školy je prevence sociálně patologických jevů (Spolupráce s Prev-centrem pro Prahu 6 a Občanské sdružení PRAK – prevence kriminality). Na škole probíhají různé besedy a exkurze. Důležitou oblastí je i environmentální výchova. Žáci jsou činní v tvorbě prostředí školy. Žáci jsou vedeni k třídění odpadů a o péči o školní zahradu. Ve školním roce 2009/2010 škola získala první místo v soutěži Nejkrásnější školní zahrada, kterou pořádal Magistrát hlavního města Prahy.

4.3 Školní poradenské pracoviště

V rámci školy bylo zřízeno Školní poradenské pracoviště. Jeho cílem je uskutečnění výchovně vzdělávacího pojetí školy. Je složen z týmu odborníků speciální pedagožky a speciální pedagoga, etopedky, logopedky a školní psychologů. S rodiči škola kooperuje pomocí Školské rady, kde jsou zástupci z řady rodičů. Pravidelně jsou organizovány třídní schůzky. Ve škole jsou k dispozici také konzultační hodiny jednotlivých pedagogů.

4.4 Priority školy

První prioritou je umožnit plnohodnotné vzdělání, které bude přizpůsobeno možnostem žáků s SPU. Druhou je rozvíjet praktické dovednosti žáků. Třetí je podpora komunikačních dovedností (v mateřském jazyce, v cizím jazyce, v informačních a komunikačních technologiích a v sociálních vztazích) a poslední, čtvrtou je přispět k pohybové mrštnosti a šikovnosti žáků.

Vzhledem k velikosti školy, jde o školu spíše rodinného typu. Škola se snaží budovat dobrý vztah žáků ke škole, mezi žáky i učiteli. Díky spolupráci mezi staršími a mladšími žáky, prostřednictvím různých projektů a soutěží (starší žáci spolupřipravují pro mladší žáky Mezinárodní den dětí a mládeže) se snaží utvářet příznivé klima školy. Webové stránky poskytují rodičům potřebné informace týkající se jejich dítěte. Rodič může na webových stránkách školy sledovat průběžnou klasifikaci a absenci svého dítěte. Je zde přístup k elektronické třídní knize, kde jsou tituly probírané látky a domácí úkoly. Na webových stránkách se nacházejí i aktuality školy, rozvrhy dětí, zajímavé akce apod.

4.5 Zjištění České školní inspekce

Dle zápisu č. 1 školního roku 2013/2014 ze zasedání Školské rady při ZŠ pro žáky se specifickými poruchami učení ze dne 25. 10. 2013 ředitelka informovala přítomné o kladném vyjádření České školní inspekce o celkovém školním klimatu.

Dotazníkovým šetřením vplynuly poněkud odlišné závěry ohledně školního klimatu, než ze zjištění České školní inspekce.

5 Vlastní šetření – dotazníky školního klimatu

5.1. Popis dotazníku školního klimatu

Sestavila jsem dotazník s názvem Dotazník pro hodnocení školního klimatu, který má 25 otázek. Otázky jsem volila s ohledem na to, co bylo předmětem zjišťování. Inspirací mi byly ukázky dotazníků z knihy Třídní klima a školní klima od Roberta Čapka, dále Klima školy – Soubory dotazníků pro učitele, žáky a rodiče od Heleny Grečmanové a kol.).

Jednotlivé otázky jsem měla rozděleny po pěti částech (podle tématu):

- Žáci – komunikace mezi žáky (týmová práce, nálada a prostředí mezi dětmi), komunikace mezi žáky a učiteli (hlášení šikany, násilností apod.), adaptabilita na podmínky.
- Učitelé – komunikace mezi učiteli (nálada a prostředí), komunikace mezi učiteli a žáky, řízení sebe sama, úroveň týmové práce (jednotnost v rozhodování), vize.
- Ředitel – (řešení konfliktů, hodnocení a kritika, otevřenost k diskusi) schopnost vést a způsob vedení, rozhodování, organizační schopnosti.
- Rodiče – komunikace mezi rodiči a školou (spolupráce, aktivní zájem o své dítě – účast na třídních schůzkách), (spolupráce, respekt) adaptabilita na podmínky – kázeňské, domácí práce.
- Interiér a exteriér – (vybavení a prostory školy, technická vybavenost, sociální zařízení, místo pro sportovní aktivity, estetický dojem) podnikavost, vize.

5.2. Dotazníky pro žáky

Dotazníky pro žáky jsem sestavila tak, aby se dala porovnávat získaná data s daty, která vyplynula z dotazníku pro učitele. Název dotazníku a počet otázek je totožný s dotazníkem pro učitele. (25 položek). Určité části dotazníku se liší počtem položek, např. vztah žáků k ředitelce školy - má pouze dvě položky, protože s ředitelkou školy žáci nepříjdou tak často do kontaktu.

5.3. Dotazníky pro učitele

Dotazník pro učitele má totožné položky s dotazníkem pro žáky. Položky jsou však jinak rozloženy. Po pěti položkách jsou to vztahy ke kolegům-učitelům, žákům,

5 položek má také hodnocení materiální vybavení školy. Vztah učitelů k rodičům řeší 4 položky, k ředitelce školy 6 položek.

5.4. Sběr dat – dotazníky pro učitele

Bylo připraveno 16 dotazníků školního klimatu, neboť takový je i počet pedagogických pracovníků na škole. Požádala jsem dvě učitelky, které spolu sdílí kabinet, zda by mohly na jejich provozní poradě, učitelům dotazníky rozdat, s čímž ochotně souhlasily.

Vyplněných dotazníků se vrátilo 12, což může mít několik příčin, např.: dle ředitelky školy učitelé vyplňují dotazníky různého typu poměrně často. I v odborné literatuře se uvádí, že učitelé jsou nuceni vyplňovat množství rozličných dotazníků, které je podle jejich názoru časově zatěžují a zdržují od samotné přípravy na výuku a kontroly práce žáků. Lze také usuzovat, že ředitelka není vnímána ze strany učitelů jako autoritativní osobnost a tudíž učitele nic nenutilo dotazník vyplnit. Požádala jsem ředitelku školy o zprostředkování vyplnění dotazníků učiteli. Ředitelka sama již vyjádřila obavy, ohledně množství potencionálně vyplněných dotazníků. Mezi možné příčiny malého množství vyplněných dotazníků je nutno zahrnout i aktuální počet učitelů ve škole při zadávání dotazníků. (Nemoc učitele, či dítěte učitele, školení učitele). Může jít i o zjevnou neochotu učitelů dotazník vyplnit. Práce s dětmi se specifickými poruchami učení je vysilující jak pro děti, tak pro učitele. Žáci si z prvního stupně základních škol přinášejí převážně pocity neúspěchu, malého sebevědomí a nízkou motivaci pro školní práci. Jsou to děti, pro něž je tato škola určitou záchranou před další neúspěšností, kterou by pravděpodobně zažívaly, na své kmenové škole, pokud by tam pokračovaly na druhém stupni. Přičteme-li k tomu ještě jejich stále přetrvávající specifickou poruchu učení a často i problematické rodinné zázemí či nižší sociální status rodiny, je jasné, že školní docházka je pro tyto děti permanentní frustrací. S málo motivovanými dětmi je práce učitele o to obtížnější. Frustrace se pak stává společným kontextem žáka i učitele.

5.5. Sběr dat – dotazníky pro žáky

Navštívila jsem dvě třídy šestých, tři třídy sedmých ročníků, dvě třídy osmých a tři třídy devátých ročníků ZŠ Borovičky. Získala jsem tak 84 dotazníků. Po domluvě s ředitelkou školy, která vytipovala vyučovací hodiny, ve kterých jsem mohla dotazníky sejmout, jsem dětem dotazníky předložila. Následně jsem žákům poskytla informace o mně, o účelu dotazování a vysvětlila jim, jak s dotazníkem pracovat. Žáci měli možnost se kdykoliv zeptat na informace, pro ně důležité (např. v případě, když by nerozuměli otázce). Po vyplnění dotazníku žáky jsem si dotazníky vybrala, poděkovala jsem žákům i učiteli za čas, který mi věnovali. Pokračovala jsem do další třídy, kde jsem postupovala v dotazníkovém šetření.

Všechny dotazníky pro žáky nebyly kompletně vyplněny, což má několik příčin. Data ze šestnácti dotazníků nebyla kompletní - jeden chlapec vyplnil v každé položce odpověď „nevím“ a hlasitě na to před celou třídou upozorňoval. V některých položkách dotazníků byla vynechána odpověď, v jiných i více odpovědí – může se jednat o přehlédnutí, nebo také o neochotu odpovídat. Další z hledisek, které je nutno při interpretaci výsledků zahrnout, může být i nepochopení otázky žákem.

6 Výsledky dotazníkového šetření

Dotazníky byly vytvořeny na webovém uložišti Google Disc. Porovnáním dotazníků učitelů a žáků lze dojít k obecnému závěru, že učitelé hodnotí školní klima spíše negativně, zatímco žáci pozitivně.

Vyhodnocení dotazníků je zaneseno do tabulek, které jsou součástí příloh. (Příloha č. 1, Příloha č. 2).

Shoda učitelů a žáků na školní klima

Žáci ve shodě s učiteli hodnotí spíše pozitivně materiální a prostorové vybavení školy, žákům se zdá, že budova školy už není v úplně nejlepším technickém stavu (44% žáků).

Podobně vnímají žáci i učitelé úlohu rodičů jako podporu škole (žáků). Shodně konstatují (učitelé 50%, žáci 49%), že si rodiče váží pedagogů, docházejí na třídní schůzky (učitelé 50%, žáci 62%) a že rodiče respektují učitele v případě konfliktu se žákem (58% učitelé, 56% žáci).

Učitelé ve shodě se žáky pozitivně vnímají to, že žáci spolu dobře vycházejí (učitelé 75%, žáci 70%) a vědí, za kým mají jít v případě problémů (učitelé 100%, žáci 68%). To by se dalo komentovat tak, že učitelé se sami „vidí“ ve stoprocentním nasazení pro problémy žáků a jsou jim ochotni vždy pomoci.

Za zmínku stojí souhlas učitelů (67%) s výrokem, že žáci jsou stále drzejší a nevychovanější. Je to s největší pravděpodobností způsobeno tím, že se pohybují ve škole denně a jiné žáky, než ty své nevidí. Když jsem ve škole sbírala data od žáků, připadali mi velmi ochotní a vstřícní, i když vyplňování dotazníků někdy zasáhlo do přestávky.

Nesouhlasné postoje učitelů a žáků na školní klima

Týmová práce. Zatímco učitelé si myslí, že žáky příliš nevedou k týmové práci (58% si myslí, že je k ní nevedou), 42% dětí si myslí, že jsou od učitelů k týmové práci vedeni. Naskytá se otázka, zda děti opravdu vědí, co je to „týmová práce“, i otázka, proč tuto metodu učitelé víc nepoužívají.

Těšení se na vyučování. 53% žáků uvádí, že se na vyučování netěší. Učitelé si myslí, že se na vyučování těší 58% žáků. Tento rozpor snad vyplývá z přirozené podstaty plnění školních povinností. Žáci patrně těžce nesou, že do školy musí.

Vnímání pozice ředitelky školy. Žáci v tomto směru vyplňovali jen 2 otázky, s ředitelkou školy nepřijdou tolik do kontaktu (ředitelka učí v 9. třídách předmět Svět práce 1 hodinu týdně). Výrok „vedení školy se snaží, aby se žáci ve škole cítili dobře“ hodnotí kladně 35% žáků. Výrok „ředitelka je otevřená diskusi se žáky“ hodnotí 30% žáků kladně. Učitelé výrok „vedení školy se snaží, aby se pedagogové cítili ve škole dobře“ hodnotí negativně (75%) učitelů. Také negativně (75%) hodnotí výrok „ředitel jde učitelům příkladem“. Dle učitelů také ředitelka „neumí“ řešit konflikty mezi učiteli (58%), „neumí“ je kritizovat taktně (50%). Žáci tedy ředitelku školy vnímají pozitivněji než učitelé.

Pro mě osobně byly výsledky hodnocení ředitelky překvapivé, neboť jako asistentka pedagoga jsem ji poznala jako vstřícnou a tolerantní osobnost. Možná je to tím, že se stará o celý areál, kam škola patří a nezbyvá jí tolik času na řešení personálních záležitostí (i když by to pro ni nemělo být omluvou). Sama jsem však poznala, že byla vůči učitelům tolerantní i v případech, kdy, alespoň podle mě, měla jednat důrazněji. U postojů ředitelky se potvrzuje i to, co znám od dětí – mají rádi autoritativní učitele, kteří jsou spravedliví, „tvrdá ruka“ jim nevádí, je-li kompenzována spravedlivostí. Možná totéž si nevědomě přejí i učitelé od ředitelky. Ta je však spíše v přístupu k lidem liberální.

Předpoklad, že *Školní klima na ZŠ Borovičky je příznivé* se ukázal jako pravdivý z pohledu žáků. Naopak z pohledu pedagogického sboru je školní klima na ZŠ Borovičky spíše nepříznivé.

Návrh změny školního klimatu

Z výsledků dotazníkového šetření jsem vyvodila, že ke změně školního klimatu je potřeba zapojit do školního života ZŠ U Boroviček všechny činitele, kteří se na vytváření školního klimatu podílejí.

Jedná se především o samotné žáky, jejich učitele, vedení a v neposlední řadě rodiče žáků. Na škole už se odehrávají školní projekty. Předpokládám, že školní klima příznivě ovlivní projekt, který by spojoval žáky (napříč školou i třídami) s učiteli a samotným vedením školy, okrajově by mohl zahrnovat i rodiče žáků. Projekt by měl zahrnovat práci v týmu, žáci i učitelé by měli zažít týmovou atmosféru a její výhody. Jde o to najít společné téma. Pro kladné ovlivnění školního klimatu navrhuji proto projekt Den třídy a Den školy.

7. Projekt na ovlivnění a zlepšení klimatu školy – Den třídy a Den školy

7.1. Úvod

Škola ZŠ u Boroviček patří k těm činorodým, jejichž nesčetné aktivity jsou popsány v předchozích kapitolách. Přesto však školní klima není dle provedené analýzy dotazníkového šetření optimální.

Jednou z podmínek zlepšení školního klimatu je to, aby žáci měli pocit, že mohou do určité míry ovlivňovat dění ve škole. K tomu je nutný souhlasný postoj učitelů. Učitelé by se neměli obávat, že jim žáci začnou „diktovat“ podmínky, ale měli by si připravit určité strategie (nejlépe společné), které jim pomohou při práci se žáky. Eventuální připomínky žáků by si rozhodně neměli brát osobně.

V projektu ovlivnění školního klimatu půjde o dlouhodobou záležitost, která by při optimálním fungování mohla trvat i několik let a mohla by se stát charakteristickou činností této školy. Nyní by mělo jít o komplexnější projekt, do kterého budou zapojeny všechny třídy. Program projektu bude probíhat ve vyhrazených hodinách v předmětech, které jsou již zařazeny do školního rozvrhu jednotlivých tříd (třídnická hodina, rodinná výchova, občanská výchova, svět práce).

Projekt je rozdělen na dvě části. Jedna část zahrnuje společné aktivity učitelů a žáků (Den třídy, Den školy), paralelně probíhá druhá část - supervize učitelů. V Dnech třídy se spojí environmentální výchova, přírodopis a práce v týmu. Žáci si budou všimnout nejen svého úkolu, který jim bude vysvětlen, ale budou pozorovat i ostatní aspekty, které s úkolem souvisí. Za objekt projektu bude vybrána Obora Hvězda, která se nalézá v blízkosti školy. V Oboře Hvězda budou žáci pozorovat určité přírodní objekty a jejich proměny ve čtyřech ročních obdobích.

Program projektu bude probíhat ve vyhrazených hodinách v předmětech, které jsou již zařazeny do školního rozvrhu jednotlivých tříd (třídnická hodina, rodinná výchova, občanská výchova, svět práce).

7.2. Průběh projektu

Žáci dostanou zadání, aby nejprve zjistili všechny dostupné informace o Oboře Hvězda (vznik, historie, správce objektu apod.). V první fázi učitelé přírodopisu zároveň s ředitelkou a zástupkyní vytipují ve Hvězdě 4 lokality, kam budou žáci pravidelně docházet a pozorovat vybrané objekty. Výběr lokality by měl být takový, aby se na něm mohly změny dobře pozorovat (např. u potoka, u skály, na prosluněné louce, ve stínu u zdi apod.). Změny v průběhu 4 ročních období budou žáci registrovat a to zápisem, měřením, eventuálně pořízením fotografií. Vedení školy určí, ve kterých měsících (týdnech) budou pozorování realizována (např. stanoví měsíce, kdy se budou pozorovat jarní, letní, podzimní a zimní změny). V těchto měsících určí týdny, kdy se pozorování účastní konkrétní třídy. Např. v posledním týdnu v březnu půjdou do Hvězdy žáci 6. tříd, 3. týden v dubnu pozorování zakončí žáci 9. tříd). Žáci budou pracovat ve skupinách, vždy po ročnících, zároveň se svými třídními učiteli. Šesté třídy půjdou v rodinné výchově, kterou mají 2 hodiny v týdnu, a 7. třídy v rodinné výchově a v třídnické hodině, 8. třídy v občanské výchově a třídnické hodině a 9. třídy v předmětu svět práce a v třídnické hodině. V každém ročním období navštíví třídy všechna 4 stanoviště, kde provedou příslušná pozorování. Výsledky svých pozorování budou jednotlivé třídy shromažďovat, každá třída vypracuje dílčí referát a tyto pak budou prezentovat na Dnu školy na konci školního roku.

Před závěrečnou fází projektu (zveřejnění na Dnu školy) budou v chodbách školy vystaveny ukázky z práce jednotlivých tříd. Třídy si vyberou své hlavní mluvčí (nejlépe 2 za třídu), kteří budou prezentovat jejich výsledky. Do výsledků zahrnou nejen svá pozorování, ale budou hovořit i o tom, jak k nim došli, zda se v pozorováních shodli, jaká byla atmosféra ve skupině, jak se na pozorováních podíleli jejich učitelé. Prezentace výsledků bude slavnostním zakončením na Dnu školy. Na podzim nového školního roku předají žáci současných 9. tříd (loňských 8. tříd) ideu projektu novým 6. třídám a seznámí je s principy projektu. Projekt může začít nanovo...

Zcela nezávisle bude probíhat supervize učitelů, kterou zajistí Pedagogicko-psychologická poradna, pod kterou ZŠ Borovičky místně spadají. Supervize

se budou týkat všech problémů, se kterými se učitelé v ZŠ Borovičky setkávají. Bude se konat 1x za měsíc v prostorách PPP v odpoledních hodinách a bude v jistém směru navazovat na podobná setkání, která již před několika lety úspěšně proběhla.

7.3. Struktura projektu Den třídy a Den školy

Den třídy a Den školy jsou zamýšleny jako dlouhodobá akce. Program projektu je zaměřen na pozitivní ovlivnění školního klimatu. Výsledkem by mělo být nejen zlepšení školního klimatu, ale i posílení environmentální výchovy na škole. Protože program bude probíhat v terénu – Obora Hvězda, je potřeba vhodná (pevnější) obuv a vhodné oblečení (deštník, pláštěnka). Program by měl probíhat za každého počasí, tím se zaručí opravdovost/ryzost získaných dat.

Projektu se bude účastnit celá škola, všichni žáci všech tříd, to jsou dvě třídy šestých ročníků, tři třídy sedmých ročníků a tři třídy osmých ročníků a tři třídy devátých ročníků, třídní učitelé žáků, případně jiní učitelé a učitelé přírodopisu – na vytipování oblastí. Mezi potřebami žáků budou: zápisník, tužka, měřítko (svinovací metr), eventuálně fotoaparát nebo mobil. Vhodné oblečení do přírody, pevnější obuv, v případě špatných klimatických podmínek také deštník nebo pláštěnka.

Po poučení a poskytnutí informací ze strany učitelů žákům, u nich vznikne motivace provádět pozorování a měření u objektů z přírody ze zvědavosti. Protože žáci budou vědět o slavnostním závěru projektu (pro aktuální rok), budou chtít při zakončení předvést, co sami zjistili. Při vlastním pozorování a zaznamenávání pochodů přírody budou vznikat interakce, které mohou příznivě ovlivňovat vztahy mezi účastníky tedy žáky i mezi žáky a učiteli.

Místem dění bude ZŠ Borovičky a Obora Hvězda. Vybavení do Obory Hvězda bude vhodná pevná obuv a oblečení do přírody. Pomůcky a materiál jako např. zápisník na poznatky a pomůcky na měření. Finance nejsou třeba, na místo lze dojít pěšky. Obora Hvězda je vzdálena asi 15 min chůze od školy.

7.4. Očekávané výsledky programu

Kladné ovlivnění školního klimatu na škole, posílení environmentální výchovy. Navázání a prohloubení vztahů mezi žáky navzájem, mezi žáky a učiteli i mezi učiteli navzájem. V neposlední řadě také udržení zdraví a kondice díky chůzi

a pohybu na čerstvém vzduchu. Žáci se přirozeným způsobem naučí navzájem poznávat, naučí se svá jména, zažijí své spolužáky v jiné roli. Mnozí žáci, kteří jsou v lavicích pasivnější, ožívají při praktických zkoumáních. I pro učitele to mohou být objevná zjištění.

7.5. Organizace programu

Před programem

Žáci dostanou veškeré informace prostřednictvím třídních učitelů. Pořídí si zápisník na zaznamenávání informací a získaných poznatků (z třídního fondu). Učitelé přírodopisu vytipují vhodné místo pro sběr dat. Nezbytný bude snadný a rychlý přístup od budovy školy. Učitelé stanoví konkrétní datum hodin, ve kterých bude probíhat program projektu s ohledem na stání svátky, prázdniny apod.

Vlastní program

Učitelé uvedou na první hodině program projektu (začátek, průběh, slavnostní ukončení). Oznáme konkrétní datum hodin, kdy bude probíhat program projektu. Učitelé přírodopisu obecně představí, co lze v dané lokalitě pozorovat a měřit v jednotlivých ročních obdobích. V první hodině, kdy bude probíhat terénní program projektu se jednotlivé třídy shromáždí před školou, skupina se odebere do Obory Hvězda na předem vytipovaná stanoviště. Z důvodu rozdílného rozvrhu hodin bude chodit na terénní program projektu většinou každá třída zvlášť (tj. max. 14 žáků a učitel). Na každém stanovišti bude mít učitel krátkou přednášku o přírodním objektu a představí možnosti pozorování a měření. Žáci provedou vlastní zkoumání přírodního objektu včetně měření a pečlivě zaznamenají získané poznatky do svých zápisníků. Po programu se třída společně s učitelem vrátí do školy a v příštích hodinách se program projektu opakuje. Pokud bude výuka ve škole, bude probíhat diskuze, co žáky zaujalo, překvapilo apod. Žáci budou popisovat a provádět rozbor zjištěných údajů. Budou čerpat informace od učitele, případně mohou získat další informace z učebnic, z internetu pokud budou v PC učebně. Dále budou žáci vypracovávat dílčí části na společný třídní referát.

Rozpis programu:

Tento rozpis bude orientačně platit pro všechny třídy. Každá třída si však stanoví konkrétní den. Žáci budou pracovat ve skupinách, nejlépe tříčlenných, na třídu předpokládáme 4 skupiny. (např. 6.A. – pondělí). Učitelé vyberou 4 stanoviště, na kterých proběhne pozorování a měření.

8:30 – shromáždění před školou

8:40 – společný odchod třídy s učitelem do Obory Hvězda

9:00 – příchod do Obory Hvězda

9:10-9:20 – rozchod žáků s učitelem na předem domluvená stanoviště

9:25 – krátké sdělení učitele o možnostech pozorování a měření

9:25-10:10 – vlastní zkoumání přírodních objektů žáky

10:10-10:30 – odchod žáků s učitelem zpět do školy

10:35-10:45 – návod na zpracování výsledků měření od učitelů

Každá jednotlivá skupina navštíví svá stanoviště v září, prosinci, březnu a květnu. Ze svých pozorování a měření vytvoří každá skupina referáty. Tyto budou v rámci třídy prezentovány.

Slavnostní zakončení programu: Den školy

Na chodbách školy budou ještě před vlastním slavnostním ukončením programu vystaveny jednotlivé třídní referáty, které žáci tříd vytvořili. Po domluvě vyberou žáci každé třídy své mluvčí (1-2 žáci), kteří budou prezentovat jejich výsledky. Výsledky zjištění nebudou obsahovat pouze strohá data, ale také co žáky při práci zaujalo, překvapilo, jak se jim společně pracovalo. Svá pozorování zveřejní i učitelé. Půjde spíše o formu glosy, nebudou popisovat změny, které již zaznamenají děti, ale rozličná pozorování, kterých si během projektu všimli např. chování dětí, jejich interakce, vždy však pouze v pozitivní rovině.

7.6. Návrh evaluace

Výsledky úspěšnosti projektu lze hodnotit zadáním a vyhodnocením krátkého dotazníku spokojenosti dětí s programem. Dotazník vyhotoví školní psychologka a

etopedka školy. Krátký dotazník vyplní i učitelé, kteří na programu participovali. Výstup projektu by měl zaznamenat změněné sociální klima ve škole a to jak u dětí, tak i u učitelů, kteří, jak vyplynulo z dotazníkového šetření, nebyli se školním klimatem příliš spokojeni. Díky tomuto projektu se učitelé poznají i v jiných rolích, které nejsou vázány přímo na školní prostředí a výuku.

8 Seznam použitých zdrojů

- 1) MAREŠ, Jiří. *Pedagogická psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 702 s. ISBN 978-802-6201-748
- 2) ČERVENKA, Stanislav. *Jak měnit a rozvíjet vlastní školu?: o individuálních projektech škol*. Vyd. 1. Editor Miluše Havlínová. Praha: Agentura Strom, 1994, 126 s. sv. 2. ISBN 80-901-6622-9
- 3) GRECMANOVÁ, Helena a Eva URBANOVSKÁ. *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2007, 178 s. ISBN 978-808-5783-735
- 4) LAŠEK, Jan. *Aktuální otázky psychologie učitele*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004. ISBN 80-704-1210-0
- 5) ČAPEK, Robert. *Třídní klima a školní klima*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 325 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4727-424
- 6) PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika: Věda o edukčních procesech*. Praha: Portál, 1997, 495 s. ISBN 80-717-8170-3
- 7) *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Editor Blahoslav Kraus, Věra Poláčková. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 199 s. ISBN 80-731-5004-2
- 8) ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 207 s. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 80-717-8544-X
- 9) FREIBERG, H. *School climate: measuring, improving, and sustaining healthy learning environments*. Philadelphia: Falmer Press, 1999, x, 230 p. ISBN 07-507-0642-2.
- 10) AUGER, Marie-Thérèse a Christiane BOUCHARLAT. *Učitel a problémový žák: strategie pro řešení problémů s kázní a učením*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 121 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8907-0
- 11) PŘEVOROVSKÝ, D. *Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení* [cit. 2014-04-08], dostupné na www: <http://borovicky.cz/>.
- 12) GRECMANOVÁ, H. a kol., *Soubor dotazníků pro žáky, učitele a rodiče* [cit. 2014-04-08], dostupné na www: http://.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/14_Klima_skoly.pdf

9 Přílohy

Příloha č. 1: Vyhodnocení dotazníku pro učitele

Příloha č. 2: Vyhodnocení dotazníku pro žáky

Příloha č. 3: Dotazník školního klimatu – učitelé

Příloha č. 4: Dotazník školního klimatu – žáci

Příloha č. 1: Vyhodnocení dotazníku pro učitele

Tabulka č. 3: Učitelé hodnotí žáky v položkách č. 16, 17, 18, 19 a 20.

Z odpovědí v dotazníku vyplývá, že žáci nejsou od učitelů vedeni k týmové práci. Učitelé soudí, že žáci vědí, za kým mají jít v případě problémů. Učitelé se domnívají, že žáci mezi sebou dobře vycházejí. Za zmínku stojí odpovědi na otázku č. 20, učitelé hodnotí děti velmi negativně, což může značit např. i začínající syndrom vyhoření u učitelů.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 16 "Žáci naší školy spolu dobře vycházejí"	75%	25%
č. 17 "Žáci naší školy ví, za kým mají jít v případě šikany, obtěžování a násilného chování"	100%	0%
č. 18 "Žáci naší školy jsou vedeni k týmové práci"	25%	75%
č. 19 "Na naší škole se žáci většinou těší na vyučování"	58%	42%
č. 20 "Žáci naší školy jsou rok od roku drzejší a nevychovanější"	67%	33%

Tabulka č. 4: Učitelé hodnotí sami sebe (své kolegy) v položkách č. 1, 2, 3, 4, a 5. Z uvedených odpovědí v dotazníku vyplývá, že učitelé hodnotí sami sebe negativně (zejména se to týká vztahů mezi učiteli). Tyto negativní postoje se jistě odrážejí i na žáky.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 1 "Atmosféra ve sborovně je příjemná"	42%	58%
č. 2 "Kolegium učitelů je dobrý kolektiv"	50%	50%
č. 3 "Pedagogický sbor je v podstatných pedagogických záležitostech totožného názoru"	50%	50%
č. 4 "Je víc takových učitelů, kteří pracují s nadšením"	42%	58%
č. 5 "Učitelé nemají možnost učit podle svých představ"	42%	58%

Tabulka č. 5: Učitelé hodnotí vedení školy v položkách č. 6, 7, 8, 9, 10 a 25. Učitelé hodnotí vedení školy vesměs negativně. Z uvedených odpovědí vychází jednoznačně negativní hodnocení vedení školy ze strany učitelů. Není zřejmé, zda se jedná o krátkodobý nebo dlouhodobý problém, který ale zásadně ovlivňuje klima školy.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 6 "Ředitel jde svou prací sám příkladem"	25%	75%
č. 7 " O osobních problémech učitelů je ředitel obeznámen"	58%	42%
č. 8 "Ředitel řeší konflikty mezi pedagogickými pracovníky"	44%	56%
č. 9 "Ředitel hodnotí a kritizuje pedagogické pracovníky taktně a v soukromí"	50%	50%
č. 10 "Ředitel je otevřen diskuzi s učiteli"	17%	83%
č. 25 "Vedení školy se snaží o to, aby se pedagogové dobře cítili"	25%	75%

Příloha č. 1: Vyhodnocení dotazníku pro učitele

Tabulka č. 6: Učitelé hodnotí materiální a prostorové vybavení školy v položkách č. 11, 12, 13, 14 a 15. Učitelé hodnotí vybavení školy (technické a sociální) vesměs pozitivně.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 11 "Vybavení a prostory školy jsou vyhovující"	50%	50%
č. 12 "Technická vybavenost (PC učebna apod.) školy je vyhovující"	83%	17%
č. 13 "Místo pro sportovní aktivity a bezprostřední okolí školy je uspokojivé"	67%	33%
č. 14 "Sociální zařízení školy učitelům postačuje"	75%	25%
č. 15 "Interiér školy působí esteticky příjemným dojmem"	67%	33%

Tabulka č. 7: Učitelé hodnotí spolupráci s rodiči v položkách č. 21, 22, 23 a 24. Učitelé hodnotí spolupráci s rodiči spíše pozitivně.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 21 "Většina rodičů žáků ochotně spolupracuje se školou"	50%	50%
č. 22 "Většina rodičů chodí pravidelně na třídní schůzky"	50%	50%
č. 23 "V případě kázeňských konfliktů žáků, respektují rodiče rozhodnutí učitele nebo ředitele"	58%	42%
č. 24 "Rodiče si pedagogů na naší škole váží"	50%	50%

Příloha č. 2: Vyhodnocení dotazníku pro žáky

Tabulka č. 8: Jak hodnotí žáci sami sebe, ukazují položky č. 1, 2, 9, 15 a 16. Ze získaných odpovědí plyne, že se spolu žáci cítí dobře a atmosféru školy vnímají pozitivně. Mají pocit, že mohou ukázat své schopnosti a jsou rádi žáky této školy. Žáci se většinou netěší na vyučování.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 1 "Atmosféra ve škole je příjemná"	51%	49%
č. 2 "Ve třídě jsme dobrý kolektiv"	70%	30%
č. 9 "Většinou se těším na vyučování"	47%	53%
č. 15 "Jsem rád/a žákyní/žákem této školy"	43%	57%
č. 16 "Na naší škole mám příležitost ukázat, co umím"	37%	63%

Tabulka č. 9: V položkách č. 6, 7, 8, 21, 22, 23, 24 a 25 hodnotí žáci své učitele. Těchto položek je více z důvodu každodenního kontaktu žáků s učiteli. Z odpovědí žáků vyplývá, že spolu učitelé dobře vycházejí. Žáci vědí, za kým mají jít v případě školních problémů. V případě osobních problémů žáků, by se žáci na učitele neobrátili. Ze svého pohledu nejsou žáci vedeni k týmové práci. Více žáků si myslí, že učitelé nepracují s nadšením. Žáci vypověděli, že učitelé neplní to, co slíbí a nejdou žákům příkladem. Většina žáků se domnívá, že učitelé nerespektují žáky.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 6 "Na naší škole spolu učitelé dobře vycházejí"	52%	48%
č. 7 "Vím, u kterého učitele bych hledal/a pomoc při řešení problémů ve škole"	68%	32%
č. 8 "Učitelé nás vedou k týmové práci"	42%	58%
č. 21 "Je víc takových učitelů, kteří pracují s nadšením"	45%	55%
č. 22 "To, co nám učitelé slíbí, také dodrží"	38%	62%
č. 23 "Učitelé nám jdou příkladem"	37%	63%
č. 24 "Pokud mám osobní problémy, mohu se s důvěrou obrátit na učitele"	38%	62%
č. 25 "Domnívám se, že nás učitelé respektují"	41%	59%

Příloha č. 2: Vyhodnocení dotazníku pro žáky

Tabulka č. 10: Jak hodnotí žáci své rodiče vzhledem ke škole, ukazují položky č. 10, 11, 12 a 13. Žáci hodnotí přístup svých rodičů vzhledem ke škole vesměs pozitivně. Z odpovědí plyne, že se rodiče zajímají o své dítě ve škole, chodí pravidelně na třídní schůzky. Lehce nadpoloviční většina rodičů si dle žáků neváží učitelů na škole.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 10 "Moji rodiče ochotně spolupracují se školou"	50%	50%
č. 11 "Moji rodiče chodí pravidelně na třídní schůzky"	62%	38%
č. 12 "Když mi učitel uloží nějakou práci za trest, moji rodiče nebudou mít nic proti"	56%	44%
č. 13 "Moji rodiče si učitelů na naší škole váží"	49%	51%

Tabulka č. 11: V položkách č. 14 a 17 hodnotí žáci vedení školy. Těchto otázek je méně, z důvodu méně častého kontaktu s vedením školy. Žáci hodnotí vedení školy negativně.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 14 "Vedení školy se snaží o to, abychom se dobře cítili"	35%	65%
č. 17 "Ředitel je otevřený debatě"	30%	70%

Tabulka č. 12: Jak žáci hodnotí materiální a prostorové vybavení školy, ukazují položky č. 3, 4, 5, 18, 19, a 20. Ze získaných odpovědí v dotazníku vyplývá, že žáci nejsou se sportovním areálem, technickým a materiálním vybavením spokojeni. Žákům se líbí výzdoba školy.

výrok	souhlasí	nesouhlasí
č. 3 "Sportovní areál a okolí školy jsou přijatelné"	43%	57%
č. 4 "Stav hygienických zařízení (wc, umývárny, sprchy apod.) je vyhovující"	43%	57%
č. 5 "Prostory školy na mě působí esteticky příjemným dojmem"	36%	64%
č. 18 "Vybavení a prostory školy jsou v dobrém stavu"	56%	44%
č. 19 "Technická vybavenost (PC učebna apod.) školy je vyhovující"	51%	49%
č. 20 "Výzdoba školy se mi líbí"	65%	35%

Příloha č. 3: Dotazník školního klimatu – učitelé

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

před sebou máte dotazník pro hodnocení školního klimatu na Vaší škole. Jsem studentkou 3. ročníku Institutu vzdělávání a poradenství na České zemědělské univerzitě v Praze. Výsledky použiji do své bakalářské práce, která je zaměřena právě na zjištění sociálního klimatu na konkrétní škole.

Prosím o vyplnění dotazníku, které trvá cca 5 minut.

Dotazníky budou vyhodnoceny anonymně.

Moc děkuji.

Naďa Fidrhelová

Legenda k dotazníku:

Z nabízených možností zaškrtněte tu, ke které se nejvíce přikláníte. Zaškrtněte pouze jednu možnost.

Atmosféra ve sborovně je příjemná.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Kolegium učitelů je dobrý kolektiv.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím

- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Pedagogický sbor je v podstatných pedagogických záležitostech totožného názoru.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Je víc takových učitelů, kteří pracují s nadšením.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Učitelé nemají možnost učit podle svých představ.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Ředitel jde svou prací sám příkladem.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

O osobních problémech učitelů je ředitel obeznámen.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Ředitel řeší konflikty mezi pedagogickými pracovníky.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Ředitel hodnotí a kritizuje pedagogické pracovníky taktně a v soukromí.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Ředitel je otevřen diskuzi s učiteli.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Vybavení a prostory školy jsou vyhovující.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím

- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Technická vybavenost (PC učebna apod.) školy je vyhovující.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Místo pro sportovní aktivity a bezprostřední okolí školy je uspokojivé.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Sociální zařízení školy učitelům postačuje.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Interiér školy působí esteticky příjemným dojmem.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Žáci naší školy spolu dobře vycházejí.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Žáci naší školy ví, za kým mají jít v případě šikany, obtěžování a násilného chování.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Žáci naší školy jsou vedeni k týmové práci.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Na naší škole se žáci většinou těší na vyučování.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Žáci naší školy jsou rok od roku drzejší a nevychovanější.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím

- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Většina rodičů žáků ochotně spolupracuje se školou.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Většina rodičů chodí pravidelně na třídní schůzky.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

V případě kázeňských konfliktů žáků, respektují rodiče rozhodnutí učitele nebo ředitele.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Rodiče si pedagogů na naší škole váží.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Vedení školy se snaží o to, aby se pedagogové dobře cítili.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Příloha č. 4: Dotazník školního klimatu – žáci

Milé zákyně, milí žáci,

před sebou máte dotazník pro hodnocení školního klimatu* na Vaší škole. Jsem studentkou 3. ročníku Institutu vzdělávání a poradenství na České zemědělské univerzitě v Praze. Výsledky použiji do své bakalářské práce, která je zaměřena právě na zjištění sociálního klimatu na konkrétní škole.

Prosím o vyplnění dotazníku, které trvá cca 5 minut.

Dotazníky budou vyhodnoceny anonymně.

Moc děkuji.

Nad'a Fidrhelová

* školní klima - to, jak školu vnímáte, jak se ve škole cítíte a jak ji vidíte celkově

Legenda k dotazníku:

Z nabízených možností zaškrtněte tu, ke které se nejvíce přikláníte. Zaškrtněte pouze jednu odpověď.

Atmosféra ve škole je příjemná.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Ve třídě jsme dobrý kolektiv.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím

- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Sportovní areál a okolí školy jsou přijatelné.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Stav hygienických zařízení (wc, umývárny, sprchy...) je vyhovující.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Prostory školy na mě působí esteticky příjemným dojmem.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Na naší škole spolu učitelé dobře vycházejí.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Vím, u kterého učitele bych hledal/a pomoc při řešení problémů ve škole.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Učitelé nás vedou k týmové práci.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Většinou se těším na vyučování.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Moji rodiče ochotně spolupracují se školou.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Moji rodiče chodí pravidelně na třídní schůzky.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím

- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Když mi učitel uloží nějakou práci za trest, moji rodiče nebudou mít nic proti.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Moji rodiče si učitelů na naší škole váží.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Vedení školy se snaží o to, abychom se dobře cítili.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Jsem rád/a žákyní/žákem této školy.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Na naší škole mám příležitost ukázat, co umím.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Ředitel je otevřený debatě.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Vybavení a prostory školy jsou v dobrém stavu.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Technická vybavenost (PC učebna apod.) školy je vyhovující.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Výzdoba školy se mi líbí.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím

- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Je víc takových učitelů, kteří pracují s nadšením.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

To, co nám učitelé slíbí, také dodrží.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Učitelé nám jdou příkladem.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Pokud mám osobní problémy, mohu se s důvěrou obrátit na učitele.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Domnívám se, že nás učitelé respektují.

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- nevím
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím